

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
المفتی	میر حسین	.	یزد	عراق عجم	ہمایوں شاہ والی ہند
الہی	سدید الدین محمد	.	-	-	-
الہی	میر عماد الدین محمود	۱۰۶۴ھ	ہمدان	عراق عجم	جہانگیر شاہ والی ہند
الہی	حکیم صدر الدین	۱۰۳۳ھ	قم	"	"
امام	میرزا امام قلی	.	شیراز	فارس	"
امامی	ابو عبداللہ	۶۷۷ھ	ہرات	خراسان	ابا قاسم بن بلال کوفی خراسانی

۱۔ میر حسین مرد نیکو خصال خجستہ افعال بود، در عهد ہمایوں شاہ بہند آمدہ ۱۲

۲۔ سدید الدین محمد گاہی الہی و گاہی سدید تخلص میکرد، صاحب دیوان ست

۳۔ میر عماد الدین محمود شہساز ہمدان من توابع ہمدان ست، بیشتر اوقات در ہند

سری برد، معاصر شرفانی و قدسی ست و بافتی اوحدی، مصححت بودہ ۱۲

۴۔ حکیم صدر الدین، مخاطب بیچ الزمان بہند آمد و براتب مناصب عالیہ

سر وازگر دید در ۱۳۳۳ھ زیارت کعبہ معظمہ رفتہ باز بہند آمد ۱۲

۵۔ میرزا امام قلی، برادر عالیجاہ خلیل خان بختیار ست ۱۲

۶۔ ابو عبداللہ، از امراد علمائے نامدار خراسان ست، در کرمان نشوونما

یافتہ در علوم عربیہ و روش سخن کمال مہارت داشت، صاحب دیوان ست

مداح اتابکان فارس و معاصر سعدی شیرازی و عماد کرمانی ست، در اصفہان

فوت شد ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
امانی	.	.	دهلی	هندستان	جلال الدین اکبر شاه والی هند
امانی	میرزا امان اللہ	۱۰۲۴ھ	کابل	خراسان	جہانگیر شاه والی هند
امید	میرزا محمد رضا	۱۱۵۹ھ	بہمان	عراق عجم	شاه عالم بادشاہ والی هند
امیدی	خواجہ ارجاسپ	۹۲۵ھ	رے	"	شاه اسماعیل صفوی الی ایران
امیر	خواجہ امیر بیگ	.	نطنز	"	شاه طہماسپ ماضی صفوی الی ایران
امیری	میرزا قاسم	۹۹۹ھ	شیراز	فارس	"

۱۰۰۰ امانی، از مشائخ ہندست، اشعار سادہ و بے تکلف می گفت ۱۲

۱۰۰۱ میرزا امان اللہ، مخاطب خان زمان صوبہ دار بنگالہ، در سخن سنجی گمانہ دہر بود بلع عالی داشت، صاحب یوانست ۱۲

۱۰۰۲ میرزا محمد رضا، شاگرد میرزا ظاہر جدیدست، و معاصر میر سجات و فاضل آہری از صفہان بہند آمدہ بانواب آصف جاہ در دکن بسر بردہ ہمراہ او بہ شاہجہاں آباد رفت، و ہجرت نمود کرد ۱۲

۱۰۰۳ خواجہ ارجاسپ، شاگرد ملا جلال دوانی است مداح حکم ثانی طہرانی وزیر شاہ اسماعیل صفوی است بہ تحریک شاہ قاسم نور بخشی در رے شہید شد، شاہ نعمت اللہ پدراہ شاہ قاسم نور بخشی اورا قتل رسانید ۱۲

۱۰۰۴ خواجہ امیر بیگ، از شراذہ شیخ غیاث الدین تبریزی است در نطنز من توابع صفہان متولد شد، صاحب کمال بغایت فہیم بود، ۱۲

۱۰۰۵ میرزا قاسم، در علوم اعداد و اسرار نقطہ بے نظیر بود، اہل عصر اورا متہم باجاد کردہ اند، حکم بادشاہ در ۹۲۵ھ و در پیش میل کشیدند و در ۹۹۹ھ در شیراز شہیدش کردند ۱۲

تخلص	نام	تلفیحات	وطن	ملک	عهد
ایمن	خواجه امین الدین	۵۶۳۳	صفهان	عراق عجم	شاه شجاع والی شیراز
ایمن	.	.	یزد	"	شاه عباس ماضی صنوی والی ایران
ایمن	خواجه امین	.	نخج	خراسان	.
ایمن	میر محمد امین	.	سبزوار	"	.
ایمن	امیر ابراهیم	۵۹۳۱	بلخ	"	سلطان حسین زاوالی هرات
ایمن	محمد شاه	.	قندهار	"	بهایوں شاه والی هند
ایمن	سمعیل بیگ	۱۰۲۶	.	.	جلال الدین اکبر شاه والی هند
ایمن	قطب الدین	۸۲۵	جنابذ	خراسان	سلطان حسین زاوالی هرات
ایمن	حسن بیگ القدر	.	صفهان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند

۱۱ خواجه امین الدین معاصر خواجه حافظ شیرازی است ۱۲

۱۲ خواجه امین پسر ملا محمود کلید دار هستانه شاه اولیا است ۱۳

۱۳ امیر ابراهیم، از اعیان هرات است بغایت فهیم و شیرین زبان بود در کتاب باستان

سام میرزا در جنگ ازبک شهید شد ۱۴

۱۴ سمعیل بیگ در خدمت خانان عمر خود را بسر کرده در عین جوانی درگذشت ۱۵

۱۵ قطب الدین تخلص میر در قصائد میر حاج و در غزلیات نسی بود در طرز سخنوری بدیهه گویی

اکمال قدرت داشته، وقتی چهل غزل امیر خسرو را در یک مجلس جواب گفته، امیر علی شیر خدیو

آمده صده گز رانده مقبول نشد ۱۶

۱۶ حسن بیگ و القدر در ایران دلیری تخلص میکرد، و در هند نسی قرار داد ۱۷

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمد
انوری ^{۱۰}	اوحده الدین	۵۸۰	امپورد	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی و الی خوارزم
انصاف ^{۱۱}	میرزا ابراهیم	۱۱۰۲	لاهور	هندوستان	اوزنگ نیک عالمگیر و الی هند
انیمی ^{۱۲}	حسن سنجر	.	مشهد	خراسان	.
انیمی ^{۱۳}	بلقی بیگ	۱۰۱۳	صنمان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه و الی هند
اوجی ^{۱۴}	ملا اوجی	۱۰۲۲	کشمیر	هندستان	جهانگیر شاه و الی هند
اوجی ^{۱۵}	ملا اوجی		نطنز	عراق عجم	شاه عباسی ماضی صفوی الی ایران
اوحده ^{۱۶}	خواجہ فخرالدین مستوفی	۸۶۵	سبزوار	خراسان	.

۱۰ اوحده الدین اول خادری تخلص میکرد، قبل از شاعری در تہا در مدرسہ منصوبہ کسب علوم عقلی و نقلی نموده در شریعات و حکیات خصوصاً ریاضیات سرآمد روزگار گردید، ادائل پیشہ و سہ شاعری نبود چون رادہ شاعری نمود از سنگناں گوی ربود، در پنج وفات یافته ۱۲

۱۱ میرزا ابراهیم، از تازہ خیالان بود ۱۲

۱۲ تقی اوحده در تذکرہ خویش ذکر او کرده بہت ۱۲

۱۳ بلقی بیگ از اعیان طائفہ شاطوست بہند آمد در خدمت خانخانان بہرورد،

صفوی محمود ایازوی مشہورست ۱۲

۱۴ ملا اوجی، از شعرای زبردست بودہ دیوانش بدہ ہزار بیت می رسد ۱۲

۱۵ خواجہ فخرالدین مستوفی، از فضلای کامل ست، در اکثر علوم خصوصاً ریاضی و

شعر دانشایگانہ آفاق بہت مجلس و سہ مجمع فضلا بود، در شیراز رحلت کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و وفات	وطن	ملک	عمد
اوحدی	ابو حامد اوحد الدین	۵۶۳۵	کرمان	خراسان	ہلاکو خان و الی خراسان
اوحدی	شیخ اوحدی مراغی	۵۶۳۸	صہبمان	عراق عجم	سلطان ابوسعید بن درالی فارس
ابلی	مولانا ابلی	۵۹۳۴	ترشیز	خراسان	سلطان حسین میرزا و الی ہرات
ابلی	مولانا ابلی	۵۹۴۲	شیراز	فارس	شاہ اسماعیل صفوی و الی ایران
ایاز	ایاز منجم	.	صہبمان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی و الی ایران
ایجاد	میر محمد حسن	۱۱۳۳	سامانہ	خراسان	شاہ عالم بادشاہ و الی ہند

۱۔ ابو حامد اوحد الدین مرید خواجہ معین الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ است معاصر ابن عربی

(تاریخ فرشتہ) از مریدان شیخ شہاب الدین سہوردی است با شیخ عراقی و سید حسینی ہم صحبت ہم علم بود

شیخ محی الدین ابن عربی را دریافته است ۱۲

۲۔ شیخ اوحدی مراغی، مرید شیخ اوحد الدین کرمانی است، مثنوی جامع جم از ویہاگ است

اکثر در صفایان بسر می کرد، ظہورش در زمان ارتعوس خان است در صہبمان فوت شدہ ۱۲

۳۔ مولانا ابلی ترشیزی مشہور بخراسانی از علمای مشہور و مذہبے سلطان حسین مرزا بودہ

در عالم سخنوری اگرچہ با ابلی شیرازی میرسد اما از ہشادان است ۱۲

۴۔ مثنوی ذوق بحرین موسوم بسحر حلال اوست ۱۲

۵۔ ایاز منجم غلام زینت بیگم دعدہ شاہ عباس ماضی است بہ تیغ قرآن بادشاہ ہلاک شدہ ۱۲

۶۔ میر محمد احسن چندے با آصف جاہ نظام الملک بسر برد و از پیشکاہ شاہ عالم

بمنصبش صدی ممتاز گردید، و در عمد فرخ میر بہ تخریر شاہنامہ بلور شد و تا آخر عمد بہ انجام

رسانید، مرزا نعمت خان عالی اورا بسیاری ستود، مرقدش در آگرہ است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
ایزدی	محمد شریف	.	قزوین	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
ایمان	میرزا یادی	.	صفهان	"	"
ایمان	میرزا اسمعیل	۱۱۳۲ هـ	"	"	سلطان حسین صفوی والی ایران

باب یازمده

بابر	ظیرالدین بابر شاه	۹۳۸ هـ	هرات	خراسان	خود پادشاه بود
بازل	میرزا رفیع خان	۱۱۲۳ هـ	مشهد	"	اوزنگ نیب والی هند
باقر	میر باقر	.	کاشان	عراق عجم	ابراهیم عادل شاه والی بجا پور

۱۲ **محمد شریف** از شعرای عهد جهانگیری است، در مثنوی گوئی مهارت داشت ۱۲
 ۱۳ **میرزا یادی** از مشهدها صفهان آمده مشغول افاده بود، در اوایل سلسله انقلاب ایران
 فوت شد ۱۲

۱۴ **میرزا اسمعیل** مدتها با میرنجابت و شیخا و غیرها همطرح بود ۱۲
 ۱۵ **ظیرالدین بابر شاه** از سلاطین عالیجاه بود، کمال فهم و ذریت داشت، قامت بلندش
 کمالات ظاهری آراسته بود، در کابل بسر میبرد و با نجات و نجات فون شد ۱۲
 ۱۶ **میرزا رفیع خان** پسر میرزا محمود مشهدی است، کتاب حمله حیدری از ویست، در سلک ملکان عالمگیر حکوم
 سرکار بارس بی ممتاز بود، با خال خود محمد طاهر مشهدی معروف بوزیر قان از مشهدها وارد هندوستان شد ۱۲
 ۱۷ **میر باقر** اصلش از کاشان است، از انجا به هندوستان فته، در شهر خود کارخانه بافندگی
 داشته، آنچه بهم میرساند بر شعر او ارباب کمال صرف می نمود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
باقی	میرزا باقر وزیر	۱۰۳۸	نطنز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
باقی	باقر خورده فروش	۱۰۳۸	کاشان	"	ابراهیم عادل شاه والی دکن
باقی	عبدالباقی	.	ناین	"	جهانگیر شاه والی هند
باقی	میر عبدالباقی صدیران	.	کاشان	عراق عجم	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
باقی	عبدالباقی	۱۰۵۰	قزوین	"	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
باقی	عبدالباقی	.	اگونا باد	خراسان	

۱۰۳۸ میرزا باقر، در زمان شاه سلیمان صفوی در سلک فتر داران شاهی بود بعد از آن وزارت توپخانه
سرفراز گردید، صلش از سادات نطنز است، در اصفهان نشو و نما یافته ۱۲

۱۰۳۸ باقر خورده فروش، از ایران بدکن آمده در بیجا پور اقامت داشته ۱۲

۱۰۳۸ عبدالباقی، در زمان شاه عباس ثانی بهند آمده مدتها در بنارس توطن اختیار نمود، قصیده
در مدح صاحبقران ثانی بسامع باد شاهی رسانید بفرمان خاقان هنر پرور او را بزرگنویسید مبلغ هفتاد
که پنجاه روپیه بود دادند، در زمان شاه سلیمان صفوی بازگشته در اصفهان ساکن گردید ۱۲

۱۰۳۸ میر عبدالباقی، از اولاد شاه نعمت الله ولی قدس سره الغریب است در عهد شاه اسماعیل ثانی
بصدارت ایران اختصاص داشت و دیوان شعر نیز ترتیب داده است، در انشا مهارت تمام داشت ۱۲

۱۰۳۸ این قاضی جهان است ۱۲

۱۰۳۸ عبدالباقی، از سخنوران زمان مصاحبان سلطان ابراهیم میرزا جایی بود ۱۲

تخلص	نام	سنة و قاف	وطن	ملک	عهد
بدر	بدرالدین	۴۶۹	باجرم	خراسان	سلطان ارغوان خان والی فارس
بدر	بدرالدین	.	کرمان	"	سلطان علی الدین خوارزم شاه والی خوارزم
بدر	بدرالدین فخرالزمان	۴۴۵	چابچ	"	محمد شاه بن تغلق شاه والی هند
بدر	مولانا علی بدر	.	سیرت	"	امیر تیمور گورگان والی سمرقند
بدر	میرزا بدیع الزمان	۱۱۲۱	نصیرآباد	عراق عجم	سلطان حسین زاهد صفوی والی ایران
بدر	میرزا بدیع	.	سنروار	خراسان	شاه سلیمان صفوی والی ایران

۱۰ بدرالدین شاگرد مجدالدین بگمست اکثر در صفهای می بود مداح خواجه بهارالدین صبا دیوان
بود از خواجه شمس الدین صاحب دیوان ابن خواجه بهارالدین صاحب دیوان مرحمت داده است ۱۲

۱۱ بدرالدین معاصر خواجه شمس الدین صاحب دیوان است ۱۲

۱۲ بدرالدین فخرالزمان از مداحان سلطان محمد تغلق و از شعرای مشهور است، بخطاب

فخرالزمان ممتاز بود، چابچ و شاش مشهور باشقند از توابع فرغانه خراسان است ۱۲

۱۳ مولانا علی بدر معاصر صاحب تاریخ لب الالباب است، از جمله افاضل عهد بود ۱۳

۱۴ میرزا بدیع الزمان خلف محمد طاهر صاحب تذکره مشهور است، سلطان حسین صفوی او را

به ملک الشعرائی امتیاز بخشیده در تمام عمارت چهل ستون دولت خانه مبارکه صفهان قصیده گفته که

از صد بیت تجاوز بود و بر مصرع تاریخ بود، مصرع اول تاریخ آغاز عمارت و مصرع دوم تاریخ اتمام، مولود

سکنش قریه نصیرآباد متصل به صفهان است ۱۲

۱۵ میرزا بدیع، از سادات سنروار است در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد ۱۳

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
بی بیع	میرزا بیع	.	صهقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی
بی بیع	میرزا بیع الزمان	.	همدان	"	.
بی بیع	بیع الدین آتابک	.	انجمن	"	سلطان بخرسلجوقی والی خوارزم
بی بیع	ملا محمد یوسف	۸۹۶ هـ	خرس	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
برهان	آقا صالح	۱۱۵۱ هـ	مازندران	طبرستان	محمد شاه والی هند
برهان	میر برهان	.	ابرکه	فارس	.
برندق	ملا برندق	.	سمرقند	خراسان	شاه رخ مرزا والی هرات
بزمی	خواجہ غیاث الدین	۹۵۰ هـ	استرآباد	طبرستان	شاه طهماسب ماضی صفوی والی ایران

۱۰۰۰ هـ میرزا بیع، ابن قاضی شمس الدین اردستانی است، در صهقان می بود ۱۲

۱۰۰۰ هـ میرزا بیع الزمان استاد منطق رازی است، قبل از آنکه بر بوده ۱۲

۱۰۰۰ هـ بیع الدین آتابک از وزرای نامدار و سخوران روزگار بود، صاحب تصانیف است

رشید و طواظرا از غضب سلطان سجواد برآید ۱۲

۱۰۰۰ هـ ملا محمد یوسف، امیر علی شیر در مجالس احوال او ذکر کرده است، در

معارف سال نوشته ۱۲

۱۰۰۰ هـ آقا صالح، از مدتها بهندوستان متوکلانه نشسته اوقات بصری برد، در روز قتل عام

شاه جهان آباد از دست لشکریان قزلباش زخم خورد و بهمان جراحت مرد ۱۲

۱۰۰۰ هـ میر برهان، از مریدان قاضی اسد مجوم بود، در سخوری کمال قدرت داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
بزمی	عبدشکور	.	همدان		صاحبقران ثانی شاه جهان عالی هند
بساطی	ملاباطی	.	سمرقند	خراسان	امیر تیمور صاحبقران عالی سمرقند
بسل	عاجی محمدتی	.	تبریز	عراق عجم	.
بسحاق	جمال الدین	۳۸۲۶	شیراز	فارس	امیر تیمور صاحبقران عالی سمرقند
بقالی	میر ابو البقا	۳۹۳۸	ابرقوه	فارس	سلطان حسین میرزا عالی هرات
ببیل	ملابیل	.	یزد	عراق عجم	.
ببزار	خواجه کمال الدین	۳۲۰۱	بے	"	سلطان محمد الدوله والی دیلم
بهار	بهار الدین	.	خوارزم	"	سلطان بکش خوارزم شاه عالی خوارزم

۱۱۰۰ عبد الشکور، اکثر در اردوی شاه عباس ماضی می بود، بطبابت شهنشاه دشت شنوی

فرهاد و شیرین در سلک نظم کشیده ۱۲

۱۱۰۱ ملا بساطی، اول حصیری تخلص میکرد، آخر بفرموده خواجه عصمت تجاری بساطی تخلص نمود، یا شیخ

کمال نجدی مباحثات دشت، سلطان خلیل امین میرانشاه اورا بر یک بیت فرار دینار صلح داد ۱۲

۱۱۰۲ جمال الدین بسحاق اطعمه، مدعی فضل کامل معاصر شاه نعمت الله کرمانی است، بیشتر

مصاریع خواجه حافظ و گاهی مصارع شاه نعمت الله در تعریف اطعمه تفسیم کرده است ۱۲

۱۱۰۳ میر ابو البقا، از فضلا و دانشمندان روزگار و از معاصرین سلطان میرزا بایقراست ۱۲

۱۱۰۴ خواجه کمال الدین، مداح صاحب بن عباد و معاصر او بود، و مداح محمد الدوله دیلمی،

از اجله روزگار بود، به لغت عربی و فارسی دیلمی اشعار دارد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عمد
بها	بهارالدین محمد	۳۵۲۶	مرغیان	خراسان	قطب الدین خوارزمشاه الی خوارزم
بها	شیخ بهارالدین کریا	۳۶۶۱	طمان	هندوستان	سلطان علاءالدین بلبن الی هند
بهانی	شیخ بهارالدین	۳۷۳۳	آمل	طبرستان	شاه طهماسب صفوی الی ایران
بهانی	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
بهانی	میرزا جان	.	صفهان	"	شاه عباس ماضی الی ایران
بهجتی	مولانا بهجتی	.	.	.	.
برام	حاجی بهرام	۱۰۹۹	بخارا	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
برامی	اتاد ابوالحسن علی	۳۵۰۶	رخس	"	امیر ناصرالدین سسکتگیس الی غزنی

۱ به بهارالدین محمد اوشی از فضلاء روزگار و شعرای نامدار بود ۱۲
 ۲ شیخ بهارالدین کریا، معاصر شیخ عواتی و مرید شیخ شهاب الدین مهروردی است
 ۳ شیخ بهارالدین معاصر باقر داماد و شاگرد عبدلله یزدی است رساله صطلاب و
 تشریح الافلاک و خلاصه الحساب و اربعین و مشرق الشمس و مفتاح الفلاح و کشکول و مثنوی
 نان حلوا و مثنوی شیر شکر و غیره از تصنیفات شریفه است ملا محمد تقی مجلسی مرید و شاگرد او بود ۱۲
 ۴ از مستعدان زمان خویش بوده ۱۲
 ۵ برادر میرزا و اہمب صفایانی است، در کوی از طوس مدفون شد ۱۲
 ۶ بهجتی، در ہند سیاحت نموده ۱۲
 ۷ حاجی بہرام، از افاضل بخارا بود ۱۲
 ۸ ابوالحسن علی در فنون سخن کمال بہارت قدرت داشت بانا ناصرالدین سسکتگیس
 معاصر بوده و مرید او میگردد ۱۲

شخص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
بیشتی	ملا محمود	سنه ۱۰۶۰	گیلان	طبرستان	شاه جهان الی هند
بیان	میرزا مهدی	سنه ۱۰۹۵	همدان	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بنائی	بنائی قلندر	سنه ۱۰۹۲۵	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
بیانی	خواجه شهاب الدین	سنه ۱۰۹۲۲	کرمان	"	"
بیخود	ملا نادار جامی	سنه ۱۰۸۴	جام	"	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بیخودی	ملا بیخودی	"	سمنان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
بیدل	میرزا عبدالقادر	سنه ۱۱۳۳	غیظم آباد	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند

۱ ملا محمود در فن بیخودی مهارت داشته در او اهل جلوس شاه جهان هند آمده در ملک طایفان شاهی

۲ تعلیم شاهزاده مراد بخش با مورگر دید، وفاتش در شهر آگره واقع شد ۱۲

۳ میرزا مهدی همیشگی زاد ابو طالب کلیم است در زمان عالمگیر با شاه هند در در کن فحش شد ۱۲

۴ بنائی قلندر به بین تربیت با بر میرزا در ماوراء النهر به تبه صدارت رسیده ۱۲

۵ خواجه شهاب الدین عبدالقادر وارید در فن انشا زبان عامه سخن بیان بدینصاف نموده است

۶ شنوی مولس الاحباب و خسرو شیرین از دوست، قریب دو هزار بیت از غزلیات قصائد و رباعیات

و قطعات دارد، در هرات وفات یافته ۱۲

۷ سرخوش دهلوی تلخیص وفات او گفته سه حاجی از جام جم بیخود شد ۱۲

۸ میرزا عبدالقادر از عارفان محقق بوده، کلیاتش از صد هزار بیت تمجاذ است هر چند

اکثر اشعارش موافق محاوره فصیحی عجم نیست اما شعرهای بلند دارد - میرزا بیدل از عالم رفت،

۱۱۳۳

ماده تلخیص فحش است ۱۲

شخص	نام	سند وقت	وطن	ملک	عهد
بیدی	ملا بیدی	.	صفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل باضی صفوی والی ایران
بکیسی	ملا بکیسی	۹۶۳ هـ	غزنی	خراسان	جلال الدین کبکبالی هند
بیگانہ	میرزا ابوالحسن کلانتر	.	نیشاپور	"	شاه جهان الی هند
بنیش	میر بدیع	.	مشهد	"	"
بنیش	ملا محمد جعفر بیگ	۱۱۰۰ هـ	کشمیر	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
بینوا	شاه خلیل الله	.	دهلی	"	محمد شاه والی هند
پور	پور بہار جامی	.	جام	خراسان	ابا قاسم والی فارس

۱۱ ملا بیدی معاصر محمد درویش پهلوان مولوی جامی است، شاعر نهندان بوده ۱۲ -

۱۲ ملا بکیسی از ملازمان محمد حکیم میرزا بوده است ۱۲

۱۳ میرزا ابوالحسن از خویشان میر ابوالعالی نیشاپوری در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شده ۱۲

۱۴ ملا محمد جعفر بیگ در زمان اوزنگ نیب در ہندوستان بوده دیوان شعر ترتیب داده،

ابیات خوب از وی بہ نظر رسید ۱۲

۱۵ شاه خلیل الله خلف الصدق خلیفہ ابراہیم است مطالب عالیہ تصوف را در رباعیات

موزون کرده است ۱۲

۱۶ پور بہا، از معاصرین بدرالدین جاجرمی بدرالدین کرمانی است شاگرد میررکن الدین قبائی

جانبزی است از خواجہ شمس الدین صاحب دیوان نواز شہادیدہ، در ہجو دہزل قوت تمام داشت ۱۲

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عهد
پیامی	شیخ عبدالسلام	.	لار	فارس	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

باب تا فوقانی

تأثیر	میرزا محسن	.	صفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
تاج	رئیس تاج الدین	.	سرخس	خراسان	.
تاج	میرزا تاج	.	تبریز	عراق عجم	.
تجلی	ملا علی رضا	۱۰۸۰	یزد	.	شاهجهان والی هند
تجلی	محمد محسن	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۰ شیخ عبدالسلام از شاگردان علامه والی بوده مدت وزارت شاه علیرالملک ابن نورالدین را کرده عاقبت معزول شد و از وطن بکن شتافته بخدمت نظام شاه درجه مارت یا ۱۲
 ۱۱ میرزا محسن شاعر شیرین مقال است دیوانش سه هزار بیت است مدتی وزارت یزد با و مفوض بود و مقارن فتنه صفهان فوت کرد ۱۲

۱۳ تاج الدین رئیس سرخس بوده در نظم و شعر صاحب قدرت است ۱۲
 ۱۴ ملا علی رضا، در فصاحت و کمالات یگانه دوران بود از تلامذه آقا حسین خوانساری است اکثر در صفهان با فاعده مشغول می بود، در اواخر اهل شباب بهند آمده در گجرات با ملا نظیری رفقت داشت ۱۲

۱۵ محمد محسن اعمی مادر زاد بود، در علم و عمل نظیر نداشت و در شعر شناسی منفرد زمان بود ۱۲

شخص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عمد
تخت	شرفی خان	.	.	.	.
تراپ	میرزا ابوتراب	۱۱۴۳ هـ	اصفهان	عراق عجم	فرخ سیرا پادشاه والی هند
تراپ	ملا ترابی	.	بلخ	خراسان	امام قلی خان الی بلخ
تشیف	حاجی محمد ابراهیم	.	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
تشیف	میر علی اکبر	.	کاشان	عراق عجم	"
تشیف	حاجی محمد طالب	.	اصفهان	"	شاه سلیمان صفوی الی ایران
تعلیم	ملا محمد تقی	۱۱۴۰ هـ	مازندران	طبرستان	اوزنگ نوب عالمگیر والی هند
تعلیم	شاه تعلیم	.	قم	عراق عجم	.

۱۲ له ابن محمد طاهر است

۱۳ ملا ترابی شاعر سنجیده بود امام قلی خان الی بلخ ویرا بزرگشید ۱۲

۱۴ حاجی محمد ابراهیم هندوستان آمده باسح الزمان الهی می بود، مرید مولانا قاسم کابلی و

شاگرد فنی ست، بابا افضل محبت هادشت ۱۲

۱۵ میر علی اکبر چهل سال در مملکت هند بسر کرده، صاحب دیوان است، بابا افضل محبت بود ۱۲

۱۶ حاجی محمد طالب، بهند آید ۱۲

۱۷ ملا محمد تقی، در غزلهای طری شریک موزونان می بود، و در سبیت نجوم خالی از

مهارت نبود ۱۲

۱۸ شاگرد میرزا اصائب است، و بهند آمده ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
تقی ^۱	میر تقی اوحدی	۱۰۵۰	صفهان	عراق عجم	شاه جهان والی ہند
تقی ^۲	حکیم تقی الدین	.	قم	"	.
تقی ^۳	ملا تقی	.	نیشاپور	خراسان	جلال الدین کبیر والی ہند
تقی ^۴	آقا تقی معروف	.	صفهان	عراق عجم	جہانگیر شاہ والی ہند
تکمین ^۵	سید خاں	.	کرمان	خراسان	محمد شاہ والی ہند
تمنا ^۶	میرزا محمد علی	۱۱۶۰	کابل	خراسان	فرخ سیرا دشاہ والی ہند

۱۔ میر تقی اوحدی از اولاد تقی اوحدی بلانی است در اصفهان مدتی در اردو سے شاہ عباس صفی

صفوی ملازم رکاب بودہ بہند ہم آمد۔ تذکرہ مسیحی بہ عرفات کہ فرخات بسیار دارد تالیف نموده شتمبرشتہ

ہزار بیت و باز ازاں انتخاب کردہ است و آن را کعبہ عرفاں نام بنادہ ۱۲

۲۔ حکیم تقی الدین از مشاہیر عراق است ۱۲

۳۔ ملا تقی، از اقوام ملا نظیری است در ہند نیز ہمراہ او بسر میکرد ۱۲

۴۔ آقا تقی معروف در عہد جہانگیر بادشاہ بہندستان آمدہ مدتی ملازمت شاہزادہ کردہ

خطاشکے خوب درست می نوشت، معاصر مرشد زیدی است ۱۲

۵۔ سید خاں از اولاد شاہ نعمت اللہ ولی کرمانی است، مطالب عالیہ تصوف را در کمال

تبیح و تحقیق فہیدہ است، امراد سلاطین ہند غرت احترام او معرفی داشتند بادشاہ عالم پناہ محمد شاہ

کمال توجہ در حق او مبذول میفرمود ۱۲

۶۔ میرزا محمد علی در کابل متولد شدہ، نسبتے با علی مردان خاں مرحوم داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
تنها	میرزا عبداللطیف	۱۱۱۶	شهرستان	عراق عجم	اوزنگ نوب عالمگیر والی هند
تنها	میرزا محمد سعید	.	قم	"	شاه عباس ثانی والی ایران

باب ثانی

ثابت	میر محمد فضل	۱۱۵۱	الآباد	هندستان	محمد شاه والی هند
ثانی	ملا محمد حسن	۱۰۶۴	مشهد	خراسان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند
ثانی	خواجه حسین	۹۹۶	مشهد	"	جلال الدین اکبر شاه والی هند

۱۰ **میرزا عبداللطیف خان** شاعر کامل خواهرزاده میرزا جلال اسیر است ۱۲

۱۱ **میرزا محمد سعید** خلف حکیم باقر از اطباء شاه عباس ثانی بوده دیوانش متداول است اقرب به نثر است بیت دارد، گاهی سعید هم تخلص میکرد، ابن عم میرزا جلال اسیر است ۱۲

۱۲ **میر محمد فضل** بزشانی اصل است مولدش در آله آباد بود، بنیره سلامت خان تخلص نوآباد برادرزاده نواب همت خان است که در عهد عالمگیری بنصب امیرالامرای می پرداخت امرای دارالخلافه احترامش می کردند و سخنوران شهر در جمع فنون شعرش می نشستند، داغستانی گوید که تولدش در دارالخلافه دلی واقع شده، دیوانش تقریباً پنج هزار بیت بوده باشد ۱۳

۱۳ **ملا محمد حسن** پسرشانی مشهدی است در عین جوانی فوت کرده، بهند آمد بود ۱۲

۱۴ **خواجه حسین** در غنچوان جوانی در مشهد مقدس نجیبت سلطان برهم جایی صفوی بود، قبل از آمدن بهند باولی دشت بیاضی مشاوات مهاجرت دشت در هندوستان باغالی فیضی عرفی هم صحبت بود عذوبتی که در کلام شیخ فیضی است از فیض صحبت خواجه حسین است مرقدش در لامپور است ۱۲

باب پنجم

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
جابر	ملا ابوجابر	.	غزنی	خراسان	.
جامی	مولانا عبدالرحمن	۸۹۹	جام	"	سلطان حسین میرزا والی بهرات
جامی	ملا جامی	.	نہاوند	عراق عجم	.
جاوید	ملا علی	۱۰۰۰	مازندران	طبرستان	.
جایی	ابراہیم میرزا	۹۸۵	صفهان	عراق عجم	شاه اسمعیل ثانی صفوی والی ایران
جلی	سید عبدالواسع	۵۵۵	غزنیان	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم

۱۰ مولانا عبدالرحمن صاحب تصانیف عالیہ است کہ عدہ آنها موافق عدہ ہمیش پنجاہ چہارمی شود، در فن سخنوری قدرت بکمال دارد، امیر علی شیر تاج و فاقش گفته سے کاشف سر الی بود بیشک زان سبب گشت تاریخ و فاقش کاشف سر الی ۱۲

۱۱ ملا علی در فضیلت و کمالات مشہور زمان بود، در اول دانش و آخر جاوید تخلص می کرد، در اصفهان فوت کرد ۱۲

۱۲ ابراہیم میرزا، از شاہزاد ہائے والا گوہر صفویہ است جامع جمیع حسنات صورتیہ و معنویہ بود، روزیک شنبہ چہار دہم ذی الحجہ در ۹۸۵ برادرش شاہ اسمعیل ثانی شہید کرد ۱۲

۱۳ سید عبدالواسع، در فن خویش گایہ دوران است، تا حال کسی را از شعر اشیوہ سخنوری او دست نداده، مداحی سلطان سنجر سلجوقی می کرد، دیوانش قریب بہ ہشت ہزار بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
جدلی	میرزا جدلی	.	خوانسار	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
جرات	میر موسوی خاں	۱۱۵۵	اوزنگ آباد	هندستان	محمد شاه والی هند
جسمی	ملا جسمی	.	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
جعفر	جعفر بیگ	.	"	"	"
جعفر	ابو الحسن جلال الدین	.	قزاقان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
جعفر	میر جعفر	.	کاشان	"	"
جعفر	قوام الدین	۱۰۲۱	قزوین	"	جلال الدین اکبر شاه والی هند
جعفری	میر محمد جعفر	.	تبریز	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران

۱۲ له میرزا جدلی از کلاتر زاده های خوانسار است

۱۳ له میر موسوی خاں گیلانی اصل است پدرش محمد شفیع در اوزنگ آبادی بود، خودش

باز نظام الملک آصف جاه ببری برد، صاحب استعداد و در شعر نویسی ممتاز بود ۱۲

۱۴ له ملا جسمی جسم سخن ارجان است در عهد اکبر شاه و جهانگیر شاه بهند آمدن ۱۲

۱۵ له ابو الحسن جلال الدین از افاضل عالی مقدار و شعرائی فصاحت شعار بود، شورش

بر قصابان نوری مشهور امصار است و اغانستانی تخلص و ابو الحسن نوشته ۱۲

۱۶ له میر جعفر کاتب از خوش سخنان کاشان است، در عهد شاه عباس ماضی بوده ۱۲

۱۷ له میرزا قوام الدین آصف خاں خلف میرزا بدیع الزمان است در اول حال

بهند آمدن ترقیات کرد، از شاه سلیمان شان هند (اکبر شاه) آصف خاں لقب یافته ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
جعفری	میسر خود	.	ساوه	عراق عجم	شاه عباس ماضی و الی ایران
جلال	خواجہ جلال الدین	.	شروان	آذربایجان	شاه شجاع و الی فارس
جلال	جلال الدین	.	زواره	عراق عجم	صاحبقران ثانی شایبجان الی ہند
جلال	ملک جلال الدین	.	سیتان	خراسان	شاه عباس ماضی و الی ایران
جلال	سید جلال الدین	.	یزد	عراق عجم	سلطان مظفر و الی فارس
جلال	خواجہ جلال الدین	.	اردستان	"	.
جلالی	میرزا بابر الدین خان	.	بجاپور	ہندستان	.
جمال	جمال الدین عبدالرزاق	۵۰۰	اصفہان	عراق عجم	جلال الدین خوارزم شاہ والی خوارزم

۱۰ خواجہ جلال الدین از شعراے کامل و اطباے حاذق بود، در خدمت شاه محمود و

شاه شجاع کمال تقرب داشت ۱۲

۱۱ ملک جلال الدین از ملازمان شاه عباس ماضی بود ۱۲

۱۲ سید جلال الدین، بغایت دانشمند و فہیم بود، وزارت سلطان محمد مظفر و الی

شیرازی کرد ۱۲

۱۳ جمال الدین عبدالرزاق، پدر خلاق المعانی کمال الدین اصفہانی است، از

اساطین شعرا بود، بیشتر اشعارش در مدح صاعدیہ اصفہان است، کلیاتش قریب بہ ہزار

بیت میرسد، معاصر مترجم رشید و طواط و ظہیر فاریابی و مجد ہنگر و رکن الدین معوید ارتقی و اشہری

و تھمیر بلیقانی بہت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
جمال	میر جمال الدین	.	نخجند	خراسان	جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
جمال	میر جمال الدین	.	همدان	عراق عجم	
جمال	شیخ فضل الله	۱۱۲۲	دهلی	هندستان	بابر شاه والی هند
جناب	میرزا ابوطالب	۱۱۳۵	کشمیر	"	صاحبقران ثانی شاهیجان الی هند
جناب	میرزا فتح الله	۱۱۲۸	صهفهان	عراق عجم	فرخ سیر والی هند
جنسیتی	شیخ زین الدین	.	"	"	.

۱۱ میر جمال الدین از استادان سخن بوده، مع جمال الدین عبدالرزاق بسیار کرده،

معاشره طبر فاریابی است، طبر سجاو کرده ۱۲

۱۱ میر جمال الدین از اجله اسدآباد (از توابع همدان) است از علوم رسمی بهره یاب بود ۱۲

۱۱ شیخ فضل الله از معرفت بهره دانی داشت با مولوی جامی مصححت بوده

دانش در دهلی است ۱۲

۱۱ میرزا ابوطالب در فن انشا و حسن خط یگانه آفاق بود، دیوانه مشتمل بر دوسه هزار

بیت دارد، در صهفهان فوت و همانجا مدفون شد ۱۲

۱۱ میرزا فتح الله ولد میرزا مهدی در ترتیب نظم طبعی بغایت قادر داشت همه طور سخن شناس

بود، با خصوص بطرز قدما بسیار میل میکرد، دیوانش بچهار هزار بیت میرسد ۱۲

۱۱ شیخ زین الدین از جمله درویشان صهفهان است، کلیاتش قریب بیست هزار

بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
جودت	میرزا ایوب بیگ	۱۱۲۵	دهلی	هندستان	اوزنگ نسیب عالمگیر والی هند
جوشی	حسین بیگ	.	.	.	.
جویا	میرزا ارباب بیگ	۱۱۱۸	کشمیر	هندستان	صاحبقران ثانی شاهیجان والی هند

باب حاء

حاتم	حاتم بیگ عطار	.	همدان	عراق عجم	.
حاتم	خواجه حاتم بیگ	۱۱۲۹	اردو باد	آذربایجان	شاه عباس ماضی الی ایران
حاتم	مولانا حاتم	۹۹۷	کاشان	عراق عجم	"
حاتمی	ملا محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حاتمی	ملا محمد حاجی	.	طهران	عراق عجم	.

۱۱۱۸ میرزا ارباب بیگ صلش از ایران است تولدش در کشمیر بوده بصحبت میرزا ابوطالب

کلیکم و میرزا صاحب در آنجا رسیده در زمان عالمگیر فوت شد ۱۲

۱۱۲۹ خواجه حاتم بیگ از اولاد خواجه نصیرالدین طوسی است در کرمان وزیر کتاش خان بود

بعد از آن بوزارت شاه عباس ماضی مقرر شد ۱۲

۹۹۷ مولانا حاتم، از شعرای مقرر زمان شاه عباس ماضی است در مخوری صاحب رتبه بود،

بمحتشم و خوشی و فنی و تشجیع، و نظیر مشاعرات مباحثات در میان داشت ۱۳

۱۱۲۹ ملا محمد، از افاضل زمان بوده ۱۲

۱۱۱۸ ملا محمد حاجی، مرد خوش حالته بوده ۱۳

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
حاذق	حکیم کمال الدین	۱۰۶۶	گیلان	طبرستان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند
حارثی	شیخ الاسلام حارثی	.	بلخ	خراسان	.
حاصل	شاه باقر	۱۱۲۰	تبریز	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
حافظ	خواجه شمس الدین	۱۱۹۱	شیراز	فارس	شاه شجاع والی فارس

۱۱ حکیم کمال الدین خلف حکیم بهرام ابن مولانا عبدالرزاق است کمال قابلیت داشت

اشعار خوب گفته در خدمت صاحبقران ثانی شاه جهان می بود ۱۲

۱۲ شیخ الاسلام حارثی، قدوه ارباب طریقت است محمدرحمتی گوید در عالم سخن رتبه بلند

داشت من از خدمت وی استفاده نموده ام در مدح اهل بیت سالت بزبان تازی قصایدش مشهور است

۱۳ خواجه شمس الدین، خضر فکر و معانی و یوسف مصرخندانی است نک کلامش شورانگیز انجمنهاست

و سوز سینه اش آتش ناز خرمها، در ابتدائی حال دامن سعی با کتاب علوم برزده بپایه اعلای فضیلت

ارتقا نمود، کسب علم تصوف از شیخ عطار نیشاپوری که از مشایخ آن زمان بود نمود -

از شعرای صوفیه صافیست کلامش از غایت صفا آرزبال است از نهایت آبداری سکک آل،

از چاشنی درد و مشرب لذت دارد، حقائق و معارف الهیه ابرده نشین استعارات مجاز کرده و

معانی خاص را عبارت خط و حال بر آورده تا نظر بر نامحرم بر رخساره حالات ایشان نیفتد و جمال

حال از چشم نا فهم محفوظ ماند، چون در سخن او اثر تکلف نیست فال یوانش از غیب خبر میدهد،

لسان الغیب لقب یافته، در ۱۱۹۱ و بقول بعض در ۱۱۹۲ از عالم فانی رفت در خاک مصداق

مدفون گشت، خاک مصطفی ماده تاریخ اوست ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
حاکم	حکیم بیگ خان	۱۱۸۴	لاهور	هندستان	محمدشاه والی هند
حالتی	قاسم بیگ افشار	سنه	طهران	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حالی	سید عبد الله	.	اصفهان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
حالی	شمس الدین	.	یزد	"	"
حالی	میرزا عالی	.	بخارا	خراسان	"
حالی	جمال الدین میرزا علی	۹۲۸	هرات	"	سلطان حسین میرزا والی هرات
حامدی	میرزا حامد	.	قم	عراق عجم	طهماسب شاه ماضی والی ایران
حامدی	ملاحامدی	.	شوشتر	فارس	شاه عباس ماضی والی ایران
حائری	ملاحائری	.	یزد	عراق عجم	.
حبیب	میرزا حبیب	.	شوشتر	فارس	.

۱- قاسم بیگ افشار از مشاییر شعرای شاه طهماسب صفوی است از علوم صاحب بود

اشعار خوب بسیار دارد ۱۲

۲- سید عبد الله، متبع اوضاع میرزا صاحب است تخلص نیز از ایشان یافته، دیوان قصیده

و غزلیش تخمیناً بست هزار بیت باشد ۱۲

۳- شمس الدین از جمله افاضل زمان شاه عباس ماضی بوده ۱۲

۴- میرزا حامد، از شعرای زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۲

۵- ملاحامدی از افاضل و در شاعری کامل بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
حبیب	خواجه حبیب الله	.	اصفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حبیب	میراجیب الله	.	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حجت	میرزا مهدی	.	مشهد	خراسان	
حرفی	ملاحرفی	۹۷۷	اصفهان	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی والی ایران
حزین	شیخ محمد علی	۱۱۸۰	"	"	سلطان حسین صفوی والی ایران
					محمد شاه والی هند
حزنی	تقی الدین	۹۷۷	"	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران
حسابی	میرزا سلیمان	.	نطنز	عراق عجم	شاه عباس صفوی والی ایران

۱۰ خواجه حبیب الله، از قضاة ترک اصفهان و فضل عالیشان بود ۱۲

۱۱ میراجیب الله برادر میراجیب الله عشق و عم شیرداد دست در زمان شاه سلیمان صفوی در شیراز بجا رحمت الهی سپا

۱۲ ملاحرفی، خواهرزاده ملا بیگی است ۱۲

۱۳ شیخ محمد علی اصلش از لاجان است در اصفهان نشو و نما یافته، در بعضی علوم مهارت داشت

و جامع انواع طرز سخن در عهد خود بود، در اواسط عمر به بندوستان سید، در بنارس درگذشت و در تکیه

پنج شاه مدفون گشت ۱۲

۱۴ تقی الدین، قدوه فضلاد کعبه بلغا و شعر بود از شعرای زمان شاه طهماسب صفوی و شاه عباس صفوی

بود، اشعار خوب بسیار دارد ۱۲

۱۵ میرزا سلیمان در فضیلت موسیقی صاحب نگاه بود و در طرز سخنوری گیاره عصر ۱۲